

NATURVERNFORBUNDETS INNSPILL TIL STORTINGETS BEHANDLING AV STATSBUDSJETTET FOR 2026

Naturvernforbundet har sender skriftlige innspill til Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2026 til de relevante fagkomiteene. Dette notatet sammenstiller alt i ett dokument, for å vise helheten, og vi har også lagt inn noen flere forslag til anmodningsvedtak (se bakerst i dokumentet) og ellers gjort noen mindre, øvrige justeringer i forhold til det som er sendt komiteene.

Naturvernforbundets endringer i utgifter i forhold til regjeringens forslag (mill. kroner bokført i 2026)

(Se også forslag til anmodningsvedtak med presiseringer av pengebruk)

<i>Finanskomiteen</i>	
Avgift på elektrisk kraft (kap. 5541)	-2330
CO ₂ -avgift på mineralske produkter (kap. 5543 post 70)	-2000
CO ₂ -avgift på innenriks luftfart (kap. 5543 post 70)	-420
<i>Utenriks- og forsvarskomiteen</i>	
Informasjonsstøtte, Norad (kap. 170)	40
<i>Kommunal- og forvaltningskomiteen</i>	
Rammetilskuddet til fylkeskommunene (kap. 572) (kollektivtransport)	1000
<i>Næringskomiteen</i>	
Mareano (kap. 901 post 21)	25
Havforskningsinstituttet (kap. 923)	50
Verdiskapingstiltak i skogbruket (kap. 1149 post 71) (veibygging)	-30
Landbrukets utviklingsfond (kap. 1150 post 50) (veibygging og drift i vanskelig terreng)	-50
<i>Transport- og kommunikasjonskomiteen</i>	
Nye Veier AS (kap. 1321)	-1500
Jernbanedirektoratet (kap. 1352 post 71 og 72) (vedlikehold og fornying m.m.)	500
<i>Energi- og miljøkomiteen</i>	
Miljødata (kap. 1410 post 21)	70
Mareano (kap. 1410 post 23)	50
Artsdatabanken (kap. 1411)	30
Tiltak i verneområder og restaurering (kap. 1420 post 31)	100
Statlige erverv, vern av naturområder (kap. 1420 post 32)	1100
Tilskudd til natursats (kap. 1420 post 60)	100
Tilskudd til klimatiltak (kap. 1420 post 61) (Klimasats)	100
Tilskudd til frivillige klima- og miljøorganisasjoner/-stiftelser (kap. 1420 post 86)	40
Klima- og skoginitiativet (kap. 1482)	1000
Spesielle driftsutgifter (Kap. 1810 post 21) (petroleums- og mineralressurser)	-150
Energieffektivisering og -omlegging (kap. 1825)	1000
Norges Forskningsråd (petroleum og havbunnsmineralutvinning) (kap. 1850 post 73)	-385
Sum endringer i utgifter, alle komiteer	-1660

Naturvernforbundets forslag vil i sum bedre budsjettbalansen med 1660 mill. kroner.

Konkrete forslag til avgifts- og bevilgningsendringer omtales komitévis. Til slutt har vi lagt inn alle forslag til anmodningsvedtak.

Finanskomiteen

Kommentarer til regjeringens forslag om skatter og avgifter

- Det er positivt at regjeringen vil øke den generelle CO₂-avgiften (kap. 5543) i 2026 og trappe den ytterligere opp, og det er bra at den nå økes uten reduksjoner i veibruksavgiften. Nedgangen i utslipp går imidlertid betydelig saktere enn hva klimaavtalen med EU krever. Dette tilsier at vi må trappe opp avgiften raskere enn hva regjeringen legger opp til. Naturvernforbundet foreslår at den øker dobbelt så mye som det regjeringen foreslår i 2026, til 1912 kroner/tonn, noe som gir et merproveny på om lag 2000 mill. kroner bokført (og 2200 mill. kroner påløp).
- Naturvernforbundet mener det er viktig at denne CO₂-avgiften i petroleumssektoren (kap. 5508) videreføres – og det er feil at den ikke økes utover prisstigning. Vi trenger kraftigere økonomiske virkemidler overfor denne sektoren, som står for nesten en firedel av Norges utslipp. I tillegg bidrar eksport av norsk olje og gass til forbrenningsutslipp beregnet til ti ganger norske territorielle utslipp. Naturvernforbundet mener at CO₂-avgiften i petroleumssektoren bør økes til samme nivå som ordinær sats, altså til 1912 kroner/tonn. Økte inntekter fra dette tilfaller Statens pensjonsfond utland. Behovet for sterkere virkemidler i denne sektoren underbygges ytterligere ved at oljebransjen ikke ser ut til å nå sine avtalte klimamål i 2030 med dagens virkemiddelbruk, noe som var en forutsetning for oljeskattepakka fra 2020.
- Naturvernforbundet støtter ikke forslaget om å fjerne CO₂-avgiften på kvotepliktige utslipp som ikke omfattes av innsatsfordelingsforordningen. Vi trenger sterkere virkemidler for å kutte utslipp, ikke svakere. Særlig uheldig er det at regjeringen vil fjerne CO₂-avgiften på innenriks flytrafikk. Dette vil svekke insentivene til utslippskutt og omstilling i transportsektoren og kommer på toppen av reduksjonen i flypassasjeravgiften i 2025. Siden CO₂-avgiften for innenriks flytrafikk omfatter alle flygninger fra alle selskap, bidrar den ikke til karbonlekkasje. Den bør derfor opprettholdes og prisjusteres, noe som gir et merproveny på om lag 420 mill. kroner bokført (og 480 mill. kroner påløpt) i 2026.
- Naturvernforbundet mener det er riktig av regjeringen å foreslå å senke innslagspunktet for når det skal betales merverdiavgift på elbiler, til 300 000 kroner, i kombinasjon med økte avgifter på kjøp og bruk av bensin- og dieslbiler. Elbilene er blitt vesentlig mer konkurransedyktige over tid, og vi må unngå at billige elbiler bidrar til å øke antall kjøretøy og skape mer biltrafikk. Det er viktig at folk kjøper elbil framfor bensin- og dieselbil dersom de først kjøper en bil, men elbilene er også areal- og ressurskrevende og bidrar til køer. Eventuelt kan CO₂-komponenten i engangsavgiften på bensin- og dieslbiler økes ytterligere.
- Regjeringen vil redusere avgiften på elektrisk kraft (kap. 5541) ytterligere, i tillegg til enda mer subsidiering av folks strømavgifter. Dette vil bidra til økt strømforbruk, som igjen kan øke presset på naturen eller gi høyere klimagassutslipp. I tillegg foreslår regjeringen å kutte støtten til energieffektivisering. Vi trenger sterkere insentiver for strømsparing, ikke svakere. Elavgiften bør derfor ikke reduseres ytterligere, noe som vil gi et merproveny på 2330 mill. kroner bokført (og 4000 mill. kroner påløpt) i 2026. Årets statsbudsjett fører til subsidiering av strøm og avgiftsreduksjoner på til sammen 18,5 mrd. kroner, mens kun 1,6 mrd. er satt av til energisparing via Enova og Husbanken. Det er ikke bærekraftig.

- Naturvernforbundet er enig med regjeringen i at en avgift på mineralgjødsel må utredes med tanke på innføring 1. januar 2027. En slik avgift er et viktig virkemiddel for å kutte klimagassutslipp og bedre miljøet i elver, vann og fjorder.

I sum gir Naturvernforbundets konkrete forslag til avgiftsendringer et bokført merproveny på 4750 mill. kroner bokført og 6680 mill. kroner påløpt i 2026. I tillegg ønsker Naturvernforbundet at det kuttes i miljøskadelige bevilgninger og subsidier, blant annet 1500 mill. kroner av bevilgningen til Nye Veier AS til bygging av motorveier. I sum gir dette et betydelig handlingsrom for grep som tar vare på naturen og kutter klimagassutslipp.

Øvrige hovedsatsinger, som omtales nærmere i andre komiteer

Den internasjonale naturavtalen krever en betydelig innsats av Norge for å ta vare på naturen. Det er skuffende at naturverninnsatsen i statsbudsjettet videreføres på dagens beskjedne nivå. Det er et stort etterslep å ta igjen innen vern, skjøtsel og restaurering. Her trengs det betydelig økte bevilgninger, blant annet til skogvern. På samferdsel har regjeringen tatt noen gode grep for å vri innsatsen fra store og naturødeleggende prosjekter til mer vedlikehold og utbedring av de veiene og banene vi har. Regjeringen foreslår dessverre betydelige kutt i bevilgningene til jernbanenettet. Dette bør oppveies med ytterligere midler til vedlikehold og fornying av de banene vi har, for å redusere omfanget av forsinkelser og innstillinger.

Utenriks- og forsvarskomiteen

Kommentarer til regjeringens forslag: Russland (kap. 118 post 76)

- Naturvernforbundet mener det er positivt at regjeringen vil fortsette å satse på det nasjonale nettverket for russlandskompetanse som ble opprettet i 2025. Det er også positivt å se at opprettholdelse av russlandskompetanse i norsk sivilsamfunn, samt støtte til russisk sivilsamfunn, er blant prioriteringene for 2026. Samtidig har tilskudd som går til norske miljøorganisasjoners arbeid med russisk sivilsamfunn, blitt redusert de siste årene. Utenriksdepartementet skriver i svar på spørsmål 360 fra Rødts fraksjon på Stortinget at det ikke er planlagt for egne tilskudd eller en egen utlysning for miljø- og sivilsamfunnsarbeidet over kap. 118 post 76 (Russland) i 2026.
- Norske miljøorganisasjoner, deriblant Naturvernforbundet, har jobbet med russiske miljøspørsmål og samarbeidet med den uavhengige russiske miljøbevegelsen i over 30 år. Vi har dermed opparbeidet et solid kompetansenettverk i Russland som går på tvers av samarbeidsorganisasjoner. Etter Russlands fullskalainvasjon av Ukraina har dette arbeidet tatt andre former, men fortsetter like fullt. Selv om situasjonen er vanskelig, ønsker vi å understreke at miljøvernarbeid og demokratibyggning fortsatt er mulig i Russland.
- Det er sikkerhetsmessig viktig å opprettholde samarbeidet mellom norsk og russisk sivilsamfunn, og som det står beskrevet i Prop. 1 S (2025–2026), side 65: «Det russiske sivilsamfunnet kan spille en viktig rolle i Russland dersom den totalitære utviklingen snur.» Miljøbevegelsen er en av få aktører som fortsatt aktivt arbeider med det russiske sivilsamfunnet, og anser arbeidet som avgjørende i styrkingen av demokratiet og uavhengig

informasjonsformidling i Russland. Vi mener dermed at miljøbevegelsen er en essensiell del av det uavhengige russiske sivilsamfunnet, og at den bidrar til å forsvare retten til demokrati samt et levelig miljø og klima for mennesker i Russland.

- Miljøbevegelsen ønsker også å framheve at i likhet med prosjekter i Russland har vi etablert miljøsamarbeid med uavhengige ukrainske sivilsamfunn. Vi anser samarbeid på ikke-statlig nivå som viktig for styrkingen av demokratiene i både Russland og Ukraina. Disse prosjektene finansieres parallelt, og en reduksjon i posten om Russland vil også negativt påvirke våre samarbeidsprosjekter i Ukraina.
- For å sikre at russlandskompetansen hos norske miljøorganisasjoner opprettholdes og videreutvikles samt at russisk sivilsamfunn får den støtten de trenger, må det fortsatt bevilges penger til dette. For å sikre at dagens arbeid videreføres, må tilskuddsnivået til norske miljøorganisasjoner ligge på minst 8,5 mill. kroner. Naturvernforbundet mener samtidig at med de målene og prioriteringene som ligger til grunn og løftes fram i budsjettforslaget, er det behov for å øke aktiviteten ytterligere for å sikre ønsket måloppnåelse. Tilskuddsnivået til norske miljøorganisasjoner bør derfor være på minst 10 mill. kroner.

Sivilt samfunn (informasjonsstøtte, Norad) (kap. 170)

- I dag mottar over 30 organisasjoner støtte fra Norad til å drive informasjonsarbeid om globale miljø- og utviklingsspørsmål i Norge, med årlig ramme på 60 mill. kroner. Ordningen gjør det mulig å opprettholde en åpen og etterrettelig samfunnssamtale, tross motkrefter i form av desinformasjon, økt geopolitisk uro og press mot internasjonalt samarbeid. Med små midler skapes folkelig engasjement og kunnskap, det sikres politiske gjennomslag som styrker norsk utenriks- og utviklingspolitikk, og det opprettholdes et bredt og aktivt sivilsamfunn som bidrar til å styrke Norges rolle internasjonalt. Når FN-sambandet, med sitt driftsbudsjett på 30 mill. kroner, nå oppfordres av Norad til å søke på ordningen, viser det tydelig at beløpet må økes. Vi ber derfor Stortinget øke bevilgningen til kap. 170, slik at midlene til informasjons- og opplysningsarbeid kan økes med 40 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag, for å ivareta både dagens mottakere, inkluderingen av FN-sambandet og nødvendig prisjustering.

Klimafinansiering

- Finansiering av klima- og miljøtiltak i andre deler av verden er en del av Norges forpliktelser under Parisavtalen. Nivået må ses i sammenheng med at vi er et ressurssterkt land som har tjent stort på utvinning av olje og gass, med tilhørende bidrag til klimaendringer, i flere tiår. Regjeringen regner inn privat kapital når nivået på norsk klimafinansiering beregnes. Privat kapital kan svinge mye fra år til år og går heller ikke nødvendigvis dit behovet er størst. Naturvernforbundet mener at Norge skal bruke 1 prosent av bruttonasjonalinntekten på bistand, uten at lønnsomme investeringer regnes med, og ber regjeringen sette av 0,25 prosent av oljefondet til klimainvesteringer.
- Vi etterlyser også en utredning av om midlene som i dag brukes til kjøp av FN-kvoter for å innfri målet om klimanøytralitet, heller bør brukes på internasjonal klimafinansiering og nasjonale utslippskutt.

Kommunal og forvaltningskomiteen

Kommentarer til regjeringens forslag

- Fylkeskommunene har ansvaret for en viktig del av kollektivtransporten i Norge. Koronapandemien førte til en betydelig trafikknedgang. Trafikken har vokst betydelig etterpå, og det er viktig å fortsette den positive trenden. Den fylkeskommunale kollektivtransporten har imidlertid et betydelig finansieringsproblem, og vi risikerer en reduksjon i rutetilbudet landet rundt, noe som vil være svært uheldig. KS antyder et merbehov på 1,5 mrd. kroner for å sikre et godt tilbud.
- Naturvernforbundet foreslår at rammetilskuddet til fylkeskommunene (kap. 572) økes med minst 1000 mill. kroner i 2026 i forhold til regjeringens forslag, med forventning om at de ekstra midlene skal gå til kollektivtransporten, og med ytterligere opptrapping i etterfølgende år.

Næringskomiteen

Kommentarer til regjeringens forslag

- Naturvernforbundet er enig med regjeringen i at en avgift på mineralgjødsel må utredes med tanke på innføring 1. januar 2027. En slik avgift er et viktig virkemiddel for å kutte klimagassutslipp og bedre miljøet i elver, vann og fjorder. Det er også positivt at regjeringen følger opp med penger til opprydding etter gruvevirksomheten i Folldal.
- Det er viktig å få mer kunnskap om havet og miljøverdiene der. Særlig mangler vi kunnskap om naturen i dyphavet. Det er derfor skuffende at regjeringen foreslår å kutte bevilgningen til Mareano-programmet på NFDs budsjett (kap. 901 post 21) med om lag 20 mill. kroner. Naturvernforbundet foreslår at denne posten økes med 25 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Videre foreslår vi at bevilgningen til Havforskningsinstituttet (kap. 923) økes med 50 mill. kroner for å få mer kunnskap til å løse dagens konflikter mellom bruk og vern og hindre nye.
- Bygging av skogsveier bidrar til betydelige naturinngrep og fragmentering av natur. Offentlig subsidiering av slike veier bør opphøre. Naturvernforbundet foreslår at midlene til skogsveibygging under verdiskapingstiltak i skogbruket (kap. 1149 post 71) reduseres med 30 mill. kroner og under Landbrukets utviklingsfond (kap. 1150 post 50) reduseres med 50 mill. kroner.
- Det er bra at myndighetene har satt i gang arbeidet med å kartlegge den gjenværende naturskogen. En første versjon av kart forelå i begynnelsen av 2025. Det er viktig at arbeidet med kartbasen videreføres, blant annet med kartlegging og kvalitetssikring i felt, og at det settes av tilstrekkelige midler til dette i 2026.

Transport- og kommunikasjonskomiteen

Kommentarer til regjeringens forslag

- Naturvernforbundet støtter hovedlinjene i prioriteringene i Nasjonal transport 2025–2036, med økt fokus på å ta vare på infrastrukturen vi har, framfor å starte opp nye, store prosjekter.
- Det er derfor oppsiktsvekkende at Nye Veier AS, som i all hovedsak har store prosjekter i porteføljen, får en bevilgningsvekst som overstiger generell prisstigning. Mange av selskapets utbyggingsplaner har store negative konsekvenser for natur, matjord og klima. Naturvernforbundet foreslår at bevilgningen til selskapet (kap. 1321) reduseres med 1500 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.
- Også Statens vegvesen vil ifølge budsjettforslaget få mer penger totalt sett i 2026. Jernbanenettet vil derimot få en reduksjon, til tross for at utfordringene i sektoren er svært store. Situasjonen med stadige forsinkelser og innstillinger, og stengte baner over lang tid, er uholdbar og tærer på tilliten til toget. Det er bra med ekstra midler til vedlikehold og fornying, men sett i lys av den betydelige reduksjonen i bevilgningen til baneinvesteringer mener vi at midlene til vedlikehold og fornying (kap. 1352 post 71 og 72) bør økes ytterligere, med minst 500 mill. kroner utover regjeringens forslag.
- Fokuset i transportsektoren må i mange år framover være på å ta vare på den infrastrukturen vi har. Det er bra for natur, miljø og samfunnsøkonomi – og for folk flest, som fortjener et veinett og et kollektivtransportsystem som fungerer. Da er det viktig at det ikke brukes midler på videre planlegging av store prosjekter, som E18 Vestkorridoren, Hordfast, Møreaksen og fellesprosjektet E16 og Ringeriksbanen.
- Det er positivt at det settes av mer penger og lån til anskaffelse av nytt togmateriell, og at tilskuddet til godsoverføring fra vei til jernbane (kap. 1352 post 75) økes.

Transportrelaterte saker i andre komiteer

- Naturvernforbundet har overfor finanskomiteen foreslått at den generelle CO₂-avgiften øker dobbelt så mye som regjeringen foreslår. Vi går også imot at innenriks luftfart skal fritas for CO₂-avgift. Vi trenger sterkere virkemidler for å kutte utslipp og omstille transportsektoren. Da blir et bortfall av en avgift som går direkte på utslipp i luftfarten, svært uheldig. Dobling av den generelle CO₂-avgiften og videreføring av CO₂-avgiften for innenriks luftfart vil til sammen gi et bokført merproveny i 2026 på 2420 mill. kroner.
- Den fylkeskommunale kollektivtransporten har et betydelig finansieringsproblem, og vi risikerer en reduksjon i rutetilbudet landet rundt, noe som vil være svært uheldig. KS antyder et merbehov på 1,5 mrd. kroner, og vi foreslår at rammetilskuddet til fylkeskommunene (kap. 572) økes med minst 1000 mill. kroner i 2026 i forhold til regjeringens forslag, med forventning om at de ekstra midlene skal gå til kollektivtransporten, og med ytterligere opptrapping i etterfølgende år.
- Naturvernforbundet mener det er riktig av regjeringen å foreslå å senke innslagspunktet for når det skal betales merverdiavgift på elbiler, til 300 000 kroner, i kombinasjon med økte avgifter på kjøp og bruk av bensin- og dieslbiler. Elbilene er blitt vesentlig mer konkurransedyktige over

tid, og vi må unngå at billige elbiler bidrar til å øke antall kjøretøy og skape mer biltrafikk. Det er viktig at folk kjøper elbil framfor bensin- og dieselbil dersom de først kjøper en bil, men elbilene er også areal- og ressurskrevende og bidrar til køer. Eventuelt kan CO₂-komponenten i engangsavgiften på bensin- og dieselmotorer økes ytterligere.

Energi- og miljøkomiteen

Kommentarer til regjeringens forslag

- Det er bra at innsatsen for å redde Oslofjorden økes, med flere grep som tar oss i riktig retning. Men det trengs en vesentlig større innsats i etterfølgende år.
- Samtidig kan vi ikke hevde at regjeringen satser på å ta vare på naturen. De direkte bevilgningene til naturbevaring i Norge er i budsjettforslaget på om lag 3,5 mrd. kroner. Til sammenlikning skal det brukes 18,5 mrd. kroner til strømstøtte og lavere elavgift i 2026.
- Det er avgjørende med god kunnskap om naturverdiene for å forvalte dem bærekraftig og oppnå gode planprosesser. Det viktige arbeidet med å kartlegge naturskogene må fortsette, blant annet med kvalitetssikring i felt, og Stortingets ønske om kart over grønt areal må følges opp. Vi ber om at bevilgningene til miljødata (kap. 1410 post 21), Mareano (kap. 1410 post 23) og Artsdatabanken (kap. 1411) økes med til sammen 150 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.
- Naturavtalen har et ambisiøst mål for restaurering av natur. Regjeringen svarer med å kutte 17,5 mill. kroner, som et sparetiltak. Samtidig er det bra med noe mer penger til tiltaksplaner for villrein, men innsatsen må økes vesentlig. Vi ber om at midlene til tiltak i verneområder, tiltak for villrein og naturrestaurering (kap. 1420 post 31) økes med 100 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.
- Det er overraskende at regjeringen vil redusere innsatsen for frivillig skogvern nok en gang, til tross for at stortingsflertallet lenge har innsett at dette er viktig for å innfri målet om mer skogvern og ta vare på viktig natur. Køen av grunneiere som ønsker skogvern, er lang. Vi foreslår derfor 1100 mill. kroner ekstra til statlig erverv, vern av naturområder (kap. 1420 post 32) i forhold til regjeringens forslag.
- Støtteordningen Natursats er svært viktig for å oppnå gode arealplaner og tiltak som tar vare på natur i kommunene. Her ligger mye av svaret i kampen for å hindre at naturen bygges ned, bit for bit, blant annet som følge av utdaterte planer. Ordningen har vært populær, så det er skuffende at regjeringen vil redusere den. Vi foreslår isteden at kap. 1420 post 60 økes med 100 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.
- Regjeringen vil også redusere den populære støtteordningen Klimasats (kap. 1420 post 61) for kommunene. Vi ber om at den isteden økes med 100 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.
- De frivillige miljøorganisasjonene er viktige samlingspunkter som skaper engasjement for arbeidet med natur og klima. Tilskuddet til frivillige klima- og miljøorganisasjoner (kap. 1420

post 86) bidrar til dette, og vi foreslår at den økes med 40 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.

- Regjeringen foreslår å kutte i den internasjonale innsatsen for å ta vare på regnskog. Å stanse avskoging er svært viktig for natur og klima, og Norges må fortsatt lede an. Derfor blir det feil å redusere bevilgningen. Det er et stort potensial for nye initiativ for skogbevaring med tilhørende utslippsreduksjoner. Vi foreslår at den isteden at bevilgningen til klima- og skoginitiativet (kap. 1482) i 2026 økes med minst 1000 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag og trappes ytterligere opp. (Se også forslag til anmodningsvedtak om å utrede å bruke mindre penger på FN-kvoter og mer på klimafinansiering.)
- Sokkeldirektoratet skal bruke mesteparten av kap. 1810 post 21 til studier, analyser og geologisk kartlegging av kontinentalsokkelen, herunder petroleumsressurser og mineraler på havbunnen. I et klimaperspektiv er det ikke rom for å hente ut nye forekomster av olje og gass, og vi er også svært kritiske til mineralutvinning på havbunnen. Vi ber derfor om at posten reduseres med 150 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag. Isteden må det satses langt mer på kartlegging av den marine naturen. Vi ber også om at midlene til petroleum og havbunnsmineralutvinning hos Norges Forskningsråd (kap. 1850 post 73), tilsvarende om lag 385 mill. kroner, strykes.
- Energieffektivisering er viktig for å fase ut bruken av fossil energi uten at det gir store naturinngrep. Det store potensialet må utløses med et sett av virkemidler, blant annet økt støtte til bruk av moden teknologi i bygg for å spare strøm. Behovet blir enda større når regjeringen reduserer strømprisen gjennom støtteordninger og lavere elavgift. I tillegg vil regjeringen kutte i bevilgningen til energieffektivisering og -omlegging (kap. 1825). Vi ber isteden om denne økes med 1000 mill. kroner i forhold til regjeringens forslag.

Betydelig handlingsrom med økte miljøavgifter

- Nedgangen i klimagassutslipp går betydelig saktere enn hva klimaavtalen med EU krever. Dette tilsier at vi må trappe opp CO₂-avgiften raskere enn hva regjeringen vil. Vi foreslår at den øker dobbelt så mye.
- Det er svært viktig at CO₂-avgiften i petroleumssektoren videreføres. Det trengs kraftigere virkemidler i denne sektoren, og vi ber om at avgiften økes til samme nivå som ordinær sats.
- Naturvernforbundet støtter ikke forslaget om å fjerne CO₂-avgiften på innenriks flytrafikk. Vi trenger sterkere virkemidler for å kutte utslipp, ikke svakere.
- I tillegg går vi imot kutt i avgiften på elektrisk kraft (kap. 5543), jamfør tidligere omtale.
- Ovennevnte avgiftsforslag gir i sum et merproveny på 4750 mill. kroner bokført i 2026 (der økt CO₂-avgift i petroleumssektoren ikke er inkludert da den tilfaller oljefondet). Dette gir et handlingsrom for betydelige satsing på tiltak som tar vare på naturen og kutter utslipp.

Forslag til anmodningsvedtak

Konkret politikk

- Stortinget ber regjeringen om å ikke lyse ut første konsesjonsrunde for gruvedrift på havbunnen i inneværende stortingsperiode.
- Stortinget ber regjeringen ikke utlyse eller tildele lisenser gjennom TFO-ordningen og avlyse 26. konsesjonsrunde, i påvente av at Stortinget vedtar en plan for slutfasen av norsk olje- og gassvirksomhet basert på prinsipper om rettferdig omstilling. Fram til planen er vedtatt, deles det ikke ut nye utvinningstillatelser eller gis nye PUD-godkjenninger.
- Stortinget ber regjeringen legge fram tiltak for leverandørindustrien som rammes av en eventuell redusert aktivitet på norsk sokkel i løpet av vårsesjonen 2026. Tiltakene må stimulere til grønn omstilling av eksisterende arbeidsplasser og kompetanse og ikke være en repetisjon av forrige oljeskattepakke.
- Stortinget ber regjeringen om å trekke tilbake / suspendere utslippstillatelsene for dumping av gruveavfall i Førdefjorden og Repparfjord, minst inntil rettskraftig dom fra Høyesterett foreligger.
- Stortinget ber regjeringen sikre at et nytt havbruksregime, i tråd med stortingsvedtaket om et reguleringsregime for havbruk som skal styre mot maksimum 10 prosent dødelighet på ville laksefisker som følge av lakselus, innføres senest våren 2028. Inntil et nytt regime er innført, må lusedødelighet på sjørret legges til som indikator når produksjonsområdene i trafikklyssystemet skal fargelegges.
- Stortinget ber regjeringen trekke den utlyste forskriften om åpning av havbruk til havs. Kunnskapsgrunnlaget knyttet til havbrukets miljøpåvirkning er for dårlig, samtidig som etablering vil kunne øke risikoen for villaks og annen marin natur i betydelig grad.
- Stortinget ber regjeringen innføre et midlertidig forbud mot flatehogst i naturskog inntil naturverdiene der er kartlagt og permanent vern i tråd med naturavtalen er avklart.
- Stortinget opphever vedtaket fra februar 2025 om å åpne for konsesjonsbehandling av kraftverk over 1 MW i vernede vassdrag der samfunnsnyttien, for eksempel i form av flomdempende effekt, vurderes som betydelig, samtidig som miljøkonsekvensene anses som akseptable.
- Stortinget presiserer at forbudet mot nedbygging av myr skal omfatte alle typer utbygging i myr og torvmarker, med få muligheter for unntak, og at statsforvalteren skal være dispensasjonsmyndighet.
- Stortinget ber regjeringen stanse elektrifisering av petroleumsinstallasjoner, som Melkøya, med kraft fra land og stanse tildeling av kraft til flere datasentre inntil et helhetlig regelverk for tildeling av kraft er på plass.
- Stortinget ber regjeringen sikre at minst 1 milliard kroner av Enovas frie midler i 2026 brukes til energitiltak i byggsektoren.
- Stortinget ber regjeringen om å utarbeide en handlingsplan for redusert strømforbruk i bygg med konkrete virkemidler og tiltak for å nå fastsatte mål. Denne skal presenteres i forbindelse med revidert statsbudsjett for 2026.
- Stortinget ber regjeringen om å stanse den nåværende prosessen knyttet til etablering av Chemring Nobel AS' nye sprengstoffabrikk i Asker. Regjeringen bes sikre en reell, involverende

prosess, med en troverdig utredning av ulike lokaliseringalternativer, der alle realistiske plasseringer blir utredet like grundig. Blant de mulige lokaliseringene som oppfyller praktiske minstekrav for etablering av den aktuelle industrien, skal hensynet til natur, miljø og friluftsliv veie tyngst ved lokaliseringsvalget.

- Stortinget ber regjeringen skrinlegge videre planlegging av tredje rullebane på Gardermoen.
- Stortinget ber regjeringen innføre et mål om å doble grøntproduksjon og bruke blant annet en handlingsplan for kostrådene, offentlige innkjøp og serveringer, Bionova og jordbruksoppgjøret til å nå målet.
- Stortinget ber regjeringen øremerke 10 mill. kroner under kap. 118 post 76 (Russland) som skal gå til å dekke norske miljøorganisasjoners samarbeid med russisk sivilsamfunn om klima og miljø. Det er gjennom et langvarig samarbeid bygget opp mye russlandskompetanse i norske miljøorganisasjoner som må bevares og styrkes.
- Stortinget ber regjeringen bruke minst 1 prosent av bruttonasjonalinntekten på bistand, uten at lønnsomme investeringer regnes med, og sette av 0,25 prosent av oljefondet i klimainvesteringer.

Prosesser

- Som del av kommende prosess om klima- og energiplan ber Stortinget regjeringen etablere et regelverk for prioritering av tilknytning av nytt kraftforbruk for å sikre samfunnsmessig fornuftig disponering av knappe kraftressurser, øke ambisjonsnivået for nasjonale utslippskutt samt forsterke styringsvirkemidlene.
- Som del av oppdateringen av plan- og bygningsloven ber Stortinget regjeringen sørge for å styrke statsforvalterens rolle i arealplanlegging og etablere sterkere virkemidler som hindrer nedbygging eller økologisk forringelse av særlig verdifull natur, som INON-områder, villreinområder, naturskog, særlig karbonrike arealer, rødlista naturtyper, prioriterte arter, utvalgte naturtyper og kulturlandskap.
- Stortinget ber regjeringen sikre at det gjennom tiltaksplanene for villrein blir pålagt kommunal planvask, slik at alle planlagte og nye inngrep i villreinområder stanses.

Utredninger

- Stortinget ber regjeringen utrede arealnøytralitet som prinsipp for planlegging med tanke på å innføre dette i løpet av stortingsperioden og sikre gjennomføring av planvask i alle kommuner.
- Stortinget ber regjeringen utrede en ny marin verneplan for norske havområder i tråd med forpliktelsene i den globale naturavtalen.
- Stortinget ber regjeringen presentere en årlig statusrapportering for alle 23 målene og delmålene knyttet til oppfølging av naturavtalen, for å sikre at den gjennomføres med måloppnåelse.
- Stortinget ber regjeringen sette ned et uavhengig og faglig bredt lovutvalg med solid skogøkologisk og juridisk kompetanse for å revidere skogloven og gjøre denne til et virkemiddel for å nå klima- og naturmål i tråd med Norges internasjonale forpliktelser.

- Stortinget ber regjeringen utrede og vedta langt flere prioriterte arter og utvalgte naturtyper og kulturlandskap, noe som er nødvendige virkemidler for å sikre langsiktig bevaring av den mest sjeldne natur vår.
- Stortinget ber regjeringen sikre at naturkartleggingene i planprosesser og i forkant av skogsdrift utføres av kvalifiserte og uavhengige aktører.
- Stortinget ber regjeringen beskytte Skagerrak mot rovfiske med bunntål ved å raskt gjennomføre tidligere stortingsvedtak om utredning av «havdeling» og regjeringens løfte om utredning av eventuell vektbegrensning på trålredskaper.
- Stortinget ber regjeringen definere Oslofjordens tålegrense for nitrogentilførsel og innføre en resipientbasert forvaltning av utslipp samt skjerpe krav til avrenning, kommunale avløp og nye utslipp etter behov, jamfør [stortingsvedtak om jordbruksoppgjøret 2025](#). Dette må inn i jordbruksoppgjøret og utredes i forbindelse med oppstart av ny periode i Tiltaksplan for Oslofjorden.
- Stortinget ber regjeringen utrede et system der økte inntekter fra økt CO₂-avgift betales flatt tilbake til landets innbyggere (også kalt klimaavgift til fordeling (KAF) eller klimabelønning).
- Stortinget ber regjeringen utrede miljøavgift på omsetning av torv, med sikte på innføring i løpet av 2026.
- Stortinget ber regjeringen utrede miljøavgift på deponi av gruveavfall, med sikte på innføring i løpet av 2026.
- Stortinget ber regjeringen utrede 30 km/t som generell fartsgrense i byer og tettsteder, med sikte på innføring i løpet av 2026.
- Stortinget ber regjeringen utrede å skjerpe nullvekstmålet for byene til 20 prosents reduksjon og der næringstransporter også omfattes.
- Stortinget ber regjeringen utrede alternativer til Norgespris som i større grad stimulerer til energisparing, og senke forbrukstaket for subsidiert strøm til maks 3000 kWh/måned og ekskludere fritidsboliger fra støtteordningene.
- Stortinget ber regjeringen gjennomgå alle prioriterte veiprosjekter i NTP med sikte på å nedskalere utbyggingsomfanget for å redusere kostnader, spare matjord og natur og kutte klimagassutslipp.
- Stortinget ber regjeringen iverksette økonomiske insentiv for reparasjon og brukthandel som er enkle å bruke for både næringsliv og forbruker. Det best egnede grepet er etter vårt syn å fjerne merverdiavgiften (innføre nullsats) for brukthandel, reparasjon og reservedeler til klær, sko, elektronikk og andre typiske forbrukervarer. Sekundært kan en ordning med direkte støtte, som Ekspertgruppen for sirkulærøkonomi peker på, velges. Det vesentlige er å sette i gang et virkemiddel og å sørge for følgeforskning for å sikre oppnådd effekt.
- Stortinget ber regjeringen utrede innføring av en særavgift på tekstiler. Avgiften bør omfatte klær, sko og husholdningstekstiler og beregnes både ut fra vekt og antall. Avgiften skal sees i sammenheng med andre virkemidler, som innføring av et utvidet produsentansvar på tekstiler samt kutt av merverdiavgift på salg av brukte klær.
- Stortinget ber regjeringen utrede innføring av avgift på plastemballasje. Avgiften bør differensieres etter andelen materialgjenvunnet plast i produktene og være høy nok til at plastforbruket reduseres.

- Stortinget ber regjeringen sikre at netthandelaktører basert utenfor EU/EØS (Temu, Shein etc.) må forholde seg til norsk og europeisk produktregelverk for miljøgifter. Dette innebærer blant annet en kontrollavgift som finansierer styrket ettersyn med varestrømmen samt en forsterket myndighet til å bøtelegge nettplattformene for avvik.
- Stortinget ber regjeringen utrede om målet om klimanøytralitet i 2030 bør droppes, til fordel for en forpliktelse om å bruke langt mer penger på internasjonal klimafinansiering (inkludert klima- og skoginitiativet) framfor på kjøp av FN-kvoter for å innfri klimanøytralitetsmålet, i tillegg til økt satsing på utslippskutt hjemme.

Med vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Truls Gulowsen
leder